

ต้นแบบกระบวนการเชิงรุก “อัตตะพลวัต”

เพื่ออัตลักษณ์เฉพาะถิ่น : กรณีศึกษาบ้านคลองรี ต.ห้วยกรด อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท
Dynamic Unique Model for Local Identities: A Case Study of Khong Ri
Huai Krot Sub-district Sankhaburi District Chai Nat Province

ศิริวิมล สายเวช¹ เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง² และ มียอง ซอ³

Sirivimon Saywech,¹ Kraingsak Khiaomang² and Seo Miyoung³

Article History

Receive: November 30, 2021

Revised: March 30, 2022

Accepted: April 1, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ ให้ได้องค์ความรู้การสร้างต้นแบบกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้ผลิตและต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านคลองรี ต.ห้วยกรด อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. แบบสำรวจผลิตภัณฑ์ชุมชน 2.แบบสังเกตการณ์การทำงานของนักวิชาการต้นแบบ 3. แบบสัมภาษณ์ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนและผู้นำ-ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้างรันทดลองเพื่อจำลองสถานการณ์การใช้เครื่องมือต้นแบบ จากการใช้เครื่องมือรันทดลองนี้นำมาวิเคราะห์ และพัฒนาเป็นเครื่องมือต้นแบบกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก เครื่องมือรันทดลองนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่า 0.7 ขึ้นไป และตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ .86 ผู้เขียนนำมาปรับปรุง พัฒนาเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหางานวิจัยและตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของงาน ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยชิ้นนี้ได้ต้นแบบกระบวนการเชิงรุกเพื่อใช้ค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก โดยใช้ชื่อว่าต้นแบบกระบวนการเชิงรุกอัตตะพลวัต หรือ Dynamic Unique Model (DU Model) มีเครื่องมือประกอบด้วย 1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง และ 2. แบบสังเคราะห์ร่วมกับตัวแปร 12 เดือน 3 ฤดูกาล ซึ่งการทดลองนำเครื่องมือไปใช้กับกรณีศึกษา ผลการสังเคราะห์รอบค่าสำคัญของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้างทั้ง 5 มิติ เชื่อมโยงกันจนปรากฏอัตลักษณ์ขั้นต้นของบ้านคลองรี คือ ข้าว ตาล ปลาร้า และนำอัตลักษณ์ทั้ง 3 ใช้กับแบบสังเคราะห์ร่วมกับตัวแปร 12 เดือน 3 ฤดูกาล พบว่าการเคลื่อนไหวสอดคล้องกับวิถีชุมชนเป็นพลวัต ปรากฏกิจกรรมทำขนมจีนเส้นตาลในช่วงเวลาเฉพาะที่อัตลักษณ์ทั้ง 3 มาบรรจบได้อย่างลงตัว สามารถระบุรายละเอียดเฉพาะที่ยืนยันว่าสิ่งๆ นี้คืออัตลักษณ์เฉพาะถิ่นบ้านคลองรีเท่านั้น กระบวนการสุดท้ายคือการยกระดับเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึกด้วยการบูรณาการข้ามศาสตร์โดยการคัดเลือกอัตลักษณ์ขั้นต้นมาทดลองทดสอบด้วยเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้บ้านคลองรีได้ชุดโครงสร้างสีใหม่จำนวน 32 สี เพื่อนำไปใช้เป็นชุดโครงสร้างสีอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สอดคล้องกับฤดูกาลของไทยและกาลเฉพาะที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

คำสำคัญ : อัตตะพลวัต ; กระบวนการเชิงรุก ; การมีส่วนร่วมของชุมชน ; อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ; อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Doctoral Student of Philosophy Visual Arts and Design, Faculty of Fine Arts, Burapha University

² รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Associate Professor, Faculty of Fine Arts, Burapha University

³ อาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Lecturer, Faculty of Fine Arts, Burapha University

ABSTRACT

This research aimed to study the principles, theories and literature related to creation of instruments to obtain the knowledge for modelling the in-depth local identification process. The target group included a group of production and extension of Ban Khong Ri community products, Huai Krot Sub-district, Sankhaburi District, Chai Nat Province. Research instruments consisted of 1. A community product survey form, 2. An observation form for model academics, 3. An interview form for community product manufacturers and the leaders - village philosophers which was a tryout version of semi-structured in-depth interview form to simulate the situation of the using of the prototype tools. The results of this prototype tools were analyzed and developed as a model of in-depth local identification process model. The prototype tool was reviewed by experts and the questions were selected with an IOC value greater than 0.7 and the reliability tested by Cronbach's alpha coefficient was .86. The author improved and developed an instrument using to resolve the research's problems and to respond to the research's objectives. The results of this research revealed that this research obtained the active process model for in-depth local identification named Dynamic Unique Model (DU Model) comprised of 1) Semi-structured in-depth interview form and 2) Synthesized model with 12-month, 3-season variables form which were tryout with a case study. The keywords concept synthesis result of the the semi-structured in-depth interview form in five dimensions were linked to formulate the initial identities of Ban Khong Ri community including rice, palmyra and fermented fish. The three identities were synthesized with the 12-month, 3-season variables and found that the movements were consistent with the dynamic community lifestyle. Asian palmyra fruit rice noodle making activity was revealed during a special occasion which those three identities perfectly converged. The unique details can be identified to confirm that those identities were local identities of Ban Khong Ri Village. The final process was the promotion of those in-depth local identities using cross-disciplinary integration, and the result found that Ban Khong Ri Village obtained the new 32 color structures to use as color structures identity of community product that accorded with the seasons of Thailand and special occasions in the future.

Keywords : Dynamic Unique ; Active Process ; Community Participation ; Local Identity ; In-depth Local Identity

บทนำ

โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี มีเป้าหมายเพื่อต้องการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นระดับรากหญ้าทำให้เมืองรองไม่ใช่เมืองทางผ่าน เป็นแนวคิดที่รัฐบาลผลักดันให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม เป็นผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศจำนวน 3,273 ชุมชน และพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน บนพื้นฐานเสน่ห์ภูมิปัญญา วัฒนธรรม โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ดัดแปลงให้เกิดมูลค่าเพิ่ม มีงบลงทุนทั้งสิ้น 9,328,118,200 บาท (Community Development Department, 2017)

ตามรายละเอียด Terms of Reference (TOR) เอกสารกำหนดขอบเขต รายละเอียดของภารกิจผลิตภัณฑ์ชุมชนโครงการ OTOP นวัตวิถี ชี้แจงว่า ชุมชน/ผู้ประกอบการ จะต้องนำสินค้าที่มีอยู่ หรือ วัตถุดิบในชุมชนมาทำให้เกิดเป็นสินค้าและบริการ โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางการตลาดและผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์จะทำการออกแบบ ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ใหม่ ชุมชนมีหน้าที่ให้ข้อมูลและ นำไปทดลองวางจำหน่าย (Community Development Department, 2019) ซึ่งนักท่องเที่ยวบางกลุ่มรวมถึงผู้เขียนคาดหวังว่า เมื่อไปท่องเที่ยว ณ ชุมชนใดๆ แล้ว จะได้เห็น ได้สัมผัส ได้ซื้อได้ชิม ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ จนประทับใจ และหวนกลับมาเที่ยวไปอีกครั้ง แต่ความเป็นจริงแล้ว ผลิตภัณฑ์ชุมชนและการนำเสนอแหล่งเล็กเช็คอินจากการลงสำรวจ ก็สร้างความผิดหวังไม่น้อย จนเกิดคำถามในใจของผู้เขียนว่า ทำไม? เพราะอะไร? ผลิตภัณฑ์ชุมชน ถึงยังมีภาพลักษณ์ไม่ต่างจาก OTOP เดิม

การลงพื้นที่สำรวจผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP ของเมืองรอง และของบ้านคลองรีมีปัญหา คือ มักนำเอาวัตถุดิบมาแปรรูป จำหน่ายคล้ายกัน เช่น เมื่อปลูกข้าวก็นิยมนำข้าวสารมาอัดก้อนขาย ประดิษฐ์สินค้าภาพลักษณ์เดิม นำสินค้าออกพื้นที่มาจำหน่ายเนื่องจากขาดกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนของตนเอง เป็นต้น อีกสิ่งหนึ่งที่เป็นปัญหา คือ ขาดกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์และการยกระดับวัตถุดิบ เมื่อสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำสู่ประเด็นปัญหาของผลิตภัณฑ์ชุมชนทำให้เห็นสภาพปัญหาของผลิตภัณฑ์ชุมชนเมืองรองชัดเจนยิ่งขึ้น คือ 1. การนำทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ด้วยวิธีการเหมือนกัน เลียนแบบกัน ภาพลักษณ์ และรูปแบบการบริโภคของสินค้าเกิดความคล้ายคลึงกัน ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ค้ารายใหญ่และรายย่อย 2. ขาดกระบวนการค้นหาเสน่ห์เฉพาะถิ่น และผลักดันให้เกิดเป็นสินค้าและการบริการ ส่งผลให้เกิดการใช้ทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาแบบทำซ้ำและรัวไหล 3. ชุมชนรอรับความช่วยเหลือฝ่ายเดียว เพราะเห็นว่าภาพที่ตัวเองทำได้ และสิ่งที่รัฐอยากให้ทำสวนทางกัน ผู้เขียนจึงดำเนินการวิเคราะห์แนวทางอันนำไปสู่แนวทางของวิจัยเพื่อแก้ปัญหามาผลิตภัณฑ์ชุมชนเมืองรองที่ตรงจุดมากกว่าการออกแบบภาพภายนอกนั้นคือ การค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึกที่ซ่อนอยู่ในวิถีชุมชนให้พบ และยกระดับด้วยกระบวนการที่สามารถรันตีได้ว่าอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึกนี้ค้นพบได้ที่ชุมชนแห่งนี้ หรือ ชุมชนนี้เป็นเจ้าของ หรือ เป็นผู้ริเริ่ม เพื่อสร้างความเข้มแข็ง เป็นจุดเด่น และจุดขายให้ชุมชนเมืองรองได้นำไปสร้างประโยชน์ได้นานัปการ

บทความนี้จะนำเสนอการสร้างเครื่องมือต้นแบบ ของกระบวนการเชิงรุกเพื่อค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยผู้เขียนใช้ชื่อว่า อัตตะพลวัต หมายถึง ความเป็นตัวตนในสภาวะที่เปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งจะเป็นการค้นหาตัวตน (อัตตะ) วิเคราะห์ สังเคราะห์เห็นการก่อรูปของอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นขั้นต้น และเครื่องมือสังเคราะห์อัตลักษณ์พร้อมตัวแปร 12 เดือน 3 ฤดูกาล (พลวัต) เป็นการเรียนรู้กิจกรรม วิถีชีวิตที่เกิดขึ้นของชุมชนกับอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นขั้นต้นตามวัฏจักรในรอบปี ซึ่งมักจะดำเนินการสอดคล้องกับปฏิทินธรรมชาติ หรือ ฤดูกาลเป็นสำคัญ และยกระดับจนได้อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึกด้วยเครื่องมือทางเทคโนโลยีตามกรอบกระบวนการ และผลการทดลองใช้กับกรณีศึกษาเป็นบทสรุปของบทความและผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์งานวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อค้นหาองค์ความรู้การสร้างต้นแบบกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นในเชิงลึก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการสร้างเครื่องมือเพื่อค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก เริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหาของงานวิจัย และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่ แนวคิดเรื่องการค้นหาเสน่ห์หรืออัตลักษณ์จากรากฐานทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของเหล่านักวิชาการหลากหลายท่าน แนวคิดกระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุกจากการสะสมบทเรียนจากชุดโครงการวิจัย การสื่อสารเพื่อชุมชน และโครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุขของ อ.กาญจนา แก้วเทพ และ แนวคิดการพิจารณาองค์ประกอบของวัฒนธรรมกระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุกที่สอดคล้องกับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ในเรื่องช่วงเวลา/กาละ หรือ ช่วงเวลาปกติ/เวลาพิเศษ หลักการเครื่องมือปฏิทินชุมชน 1 ใน 7 เครื่องมือการทำงานร่วมกับชุมชนของ นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ การสังเกตกระบวนการทำงานร่วมกับชุมชนของศาสตราจารย์พรณี บัวเล็ก แนวคิดเรื่องมิติช่วงเวลาเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์แห่งอนาคตของ รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา และ แนวคิดกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมเพื่อให้ได้อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งทฤษฎีการสังเคราะห์ให้เห็นความเข้มงวดที่เป็นทางการ และความเข้มงวดที่เป็นพลวัต เป็นต้น รวมถึงเรียนรู้กระบวนการทำงานจากประสบการณ์ที่ทำงานในหลายพื้นที่ กว่าจะได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ของแนวทางเพื่อสร้างเครื่องมือชิ้นนี้

การค้นหาเสน่ห์เฉพาะถิ่น

“เสน่ห์วิถีเฉพาะถิ่น” จากการทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์ คือ สิ่งที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชน สังคมหนึ่งๆ อันหาไม่ได้จากที่อื่น เมื่อพูดถึงสิ่งๆ นั้นจะชวนให้นึกถึง คำนี้ถึงผู้เป็นเจ้าของอัตลักษณ์นั้นเสมอ ซึ่งอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นนั้น ประกอบด้วย ด้านคุณค่าความสำคัญของความหมายดั้งเดิม และด้านที่สามารถปรับเปลี่ยนเคลื่อนไหวตามพลวัต โดยได้มาจาก ทูทางวัฒนธรรม-ภูมิปัญญา หรือรูปแบบวิถีชีวิต ซึ่งในสายตาคนภายใน หรือคนภายนอกอาจจะมองว่าเป็นสิ่งที่ดำเนินอยู่ตาม วิถีปกติ สอดคล้องกับนิยามของ Community Development Department (2019) เสน่ห์เฉพาะถิ่น คือ สิ่งที่หลอมรวมจน ก่อให้เกิดเป็นวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ สภาพแวดล้อม ชาติพันธุ์ ความเชื่อ ศาสนา และ ประเพณี เป็นตัวบ่งบอกถึงค่านิยมและรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นอย่างดี และตามนิยาม Community Development Department (2017) ของโครงการ OTOP นวัตกรรม วิถีชีวิตของมนุษย์ในชุมชน แต่ละแห่ง ในแต่ละสังคม เป็นความแตกต่างที่มีอัตลักษณ์เป็นของตัวเอง

การค้นหาเสน่ห์เฉพาะถิ่น หรือ อัตลักษณ์ชุมชน เมื่อมีเครื่องมือที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพบริบทชุมชน หรือ มีกระบวนการค้นหาเชิงรุก จะสามารถสกัด และระบุความเฉพาะนั้น เป็นองค์ประกอบปลีกย่อย ละเอียด ละเมียดละไม มากยิ่งขึ้น

แนวคิดกระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุก และการสังเคราะห์ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมเพื่อให้ได้อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น

การทำงานวัฒนธรรมเชิงรุก มีนัยยะว่า เราคงปล่อยให้การพัฒนาสื่อพิธีกรรมนั้นดำเนินไปตามธรรมชาติ ดังเช่นแบบ ที่เคยเป็นมาในอดีตอย่างเดียวไม่ได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไป การจะดำรงรักษาสื่อในอดีตจึงต้องใช้การ บริหารจัดการที่มีการวางแผน ที่มีความเข้าใจในเรื่องธรรมชาติของสื่อพิธีกรรมพื้นบ้าน โดยตระหนักถึงคุณค่าและคุณูปการ ที่สื่อมีต่อบุคคล กลุ่ม ชุมชน สังคม (Keawtep, 2017)

การจากทบทวนแนวคิดกระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุกของอาจารย์กาญจนา แก้วเทพนี้ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการต่อยอดแนวความคิดการสร้างเครื่องมือของกระบวนการเก็บข้อมูลการค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นอย่างมีส่วนร่วม โดยเรา ในฐานะผู้ไปเก็บข้อมูลหาใช้เจ้าของข้อมูล ต้องไม่ใช่อำนาจชักจูงความคิด หรือการเก็บข้อมูลแบบมุ่งเป้าประเด็นที่สนใจแล้ว ตัดสินใจเลือกเอง ต้องให้อำนาจอยู่ที่เจ้าของอัตลักษณ์ ซึ่งการตั้งข้อซักถามของเครื่องมือเก็บข้อมูลจะมีส่วนช่วยอย่างมากที่จะ ทำให้เห็นชุมชนในมุมมองที่หลากหลายมิติ เพื่อใช้สังเคราะห์ร่วมกับเจ้าของอัตลักษณ์ในเรื่องการวางแผนกลยุทธ์แนวทางที่จะ ช่วยปกป้อง พื้นฟู ปรับประยุกต์ อนุรักษ์ ความเฉพาะให้คงอยู่ได้เสมอถึงแม้กาลเวลาจะแปรเปลี่ยน

อีกประเด็นหนึ่งของการสืบค้นหาอัตลักษณ์ที่นอกเหนือจากแนวคิดข้างต้น การสังเคราะห์ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรม เพื่อให้ได้อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ผู้เขียนทบทวนวรรณกรรมพบว่า การใช้เรื่องของมิติช่วงเวลามาใช้เป็นตัวแปรในการเก็บ หรือ วิเคราะห์ข้อมูลก็ดี ล้วนทำให้เกิดการตระหนักที่ไปที่มาของข้อมูลครั้งอดีตที่สะสมมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอัตลักษณ์นั้นเคลื่อนไหว เป็นพลวัตตามสภาพบริบทสังคมเสมอ สอดคล้องกับ Aekwuttiwongsa (2020) กล่าวว่า การพัฒนา หรือออกแบบผลิตภัณฑ์ จะต้องอาศัยข้อมูลที่มีในอดีต และปัจจุบัน มาใช้กำหนดอนาคตข้างหน้าที่ยังไม่เกิด ดังนั้น การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นเพียง ภาพจินตนาการจะต้องอาศัยข้อมูลที่มีอยู่มาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ และจัดระเบียบข้อมูลทั้งหมด เพื่อกระบวนการ สังเคราะห์ แล้วนำเสนอเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม ด้วยกระบวนการคาดการณ์อนาคตจากข้อมูลที่มีอยู่ในช่วงกาลเวลา ปัจจุบัน เรียกว่าวิธีการทั้งหมดว่า “การคิดเชิงอนาคตด้วยข้อมูลจากอดีตและปัจจุบัน” ซึ่งการเรียนรู้อดีตเพื่อให้การนำอัตลักษณ์ เฉพาะถิ่นไปใช้ต้องระมัดระวัง พินิจพิจารณาถึงการรักษาความสำคัญ หรือที่เรียกว่า “แก่นแท้” เอาไว้ให้คงอยู่อย่างงดงาม แล้ว จึงคัดเลือกรับ “กระพี้” สะท้อนผ่าน “เปลือกนอก” ต่อยอดเป็นรูปธรรมที่จักเป็นประโยชน์มากมายให้กับชุมชน สอดคล้อง กับทฤษฎีการสังเคราะห์ให้เห็นความเข้มงวดที่เป็นทางการ และความเข้มงวดที่เป็นพลวัตของกาญจนา แก้วเทพ อีกทอดหนึ่ง ด้วย

แนวคิดของเครื่องมือปฏิทินชุมชน และการพิจารณาองค์ประกอบของวัฒนธรรม

แนวคิดของเครื่องมือปฏิทินชุมชน มีส่วนคล้ายกับการพิจารณาองค์ประกอบของวัฒนธรรมช่วงเวลา/กาละ ของ เครื่องมือต้นไม้แห่งคุณค่าของ อ.กาญจนา แก้วเทพ และสอดคล้องกับ Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (2019) ในเรื่องช่วงเวลา กาละ หรือ ช่วงเวลาปกติ เวลาพิเศษ ที่กล่าวว่า ประเทศไทย มีประเพณีตามช่วงเวลา เทศกาล หรือประเพณี 12 เดือน (Calendrical Rites) หมายถึง ประเพณีพิธีกรรมที่มีกำหนดเวลาที่จัดขึ้นในแต่ละเดือนใน รอบ 1 ปีในวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกำหนดเวลาตามจันทรคติ มีทั้งประเพณีที่ตั้งอยู่บนฐานความเชื่อเรื่องผีสง เทวดา ความเชื่อทางพุทธศาสนา และประเพณีเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ เช่น บุญข้าวจี บุญบั้งไฟ สงกรานต์ บุญเข้าพรรษา

สลากภัต สารทเดือนสิบ ชักพระ ไหลเรือไฟ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละท้องถิ่น ก็จะมีปฏิทินและวิถีปฏิบัติในช่วงเทศกาลดังกล่าว สืบทอดต่อกันมา และนอกเหนือจากนั้น ยังมีบางชุมชนที่มีขนบธรรมเนียมปฏิบัติ ความเชื่อที่แตกต่างเพิ่มเติมด้วย

ปฏิทินชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญการเรียนรู้เรื่องเวลาในวิถีชีวิตชุมชน การรู้ว่าในแต่ละวัน แต่ละเดือน แต่ละฤดูกาล รอบหนึ่งปีนั้น ชุมชนมีกิจกรรมอะไรเกิดขึ้นเป็นปกติบ้าง จะช่วยให้คนทำงานชุมชนสามารถกำหนดปฏิทินการทำงานให้เหมาะสมกับจังหวะชีวิตของชุมชนในหลักการสำคัญในการศึกษาปฏิทินชุมชน คือ การเรียนรู้วิถีชุมชนทำให้เรารู้จัก และเข้าใจ มิติของเวลาในโลกของชาวบ้านมากยิ่งขึ้น และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนได้อย่างเหมาะสมทำให้ชาวบ้าน ค้นเคยไว้วางใจ และเกิดการยอมรับ ปฏิทินชุมชน จะนำไปสู่การวางแผนการทำงานที่เหมาะสมการทำงานชุมชน ที่มีวิจัยต้อง กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลาของชุมชน หากเราไม่รู้ปฏิทินชุมชน ไม่รู้จังหวะชีวิตของชาวบ้าน ก็อาจเกิดความขัดแย้ง หรือ ชุมชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาได้ (Chuengsatiansup, 2016)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น การสร้างเครื่องมือสังเคราะห์อัตลักษณ์โดยงานวิจัยนำเรื่องมิติเรื่องช่วงเวลากาล ปกติตามรอบปฏิทินมาใช้ ซึ่งไม่เพียงแต่ให้ทราบที่เราควรลงพื้นที่ทำงานร่วมกับชุมชนเมื่อไหร่ อย่างไร เท่านั้น แต่เพื่อให้ทราบว่าชุมชนมีพฤติกรรม หรือ รูปแบบวิถีชีวิตอย่างไรบ้างต่ออัตลักษณ์นั้นในรอบ 1 ปี และในขณะเดียวกัน อัตลักษณ์นั้น มีส่วนบังคับ หรือ มีปัจจัยใดๆที่ส่งผลต่อการกระทำ พฤติกรรมชุมชนเช่นกัน โดยช่วงเวลาตามกาลปกติในรอบปฏิทิน 1 ปี มีเวลาธรรมชาติ และฤดูกาล เป็นเครื่องวัดความสม่ำเสมอที่ถาวรของมนุษย์ ธรรมชาติ และสรรพสัตว์

การนำเรื่องฤดูกาลเข้ามาพิจารณาวิเคราะห์ร่วมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เพราะฤดูกาลเป็นตัวควบคุมพฤติกรรม วิถีชีวิต ชุมชนเมื่อจะกระทำอย่างไรต่ออัตลักษณ์ มักมีปัจจัยเรื่องดินฟ้าอากาศรวมอยู่ด้วย บางครั้งเรื่องดินฟ้าอากาศจึงมีส่วนสนับสนุน ก่อให้เกิดประเพณี พิธีกรรม หรือรูปแบบกิจกรรมเฉพาะในแต่ละท้องที่ รวมถึงส่งผลให้เกิดองค์ประกอบของอัตลักษณ์นั้นด้วย เช่น อาหารประจำฤดู ลักษณะของเครื่องใช้ไม้สอย รูปแบบงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ที่มีลักษณะรูปแบบเฉพาะ ที่สอดคล้องกับฤดูกาล หรือแม้กระทั่งส่งผลต่องานผลิตภัณฑ์ชุมชน ยกตัวอย่างดังภาพที่ 1 ขนบปับอบกรอบของที่ระลึกเมือง ชีราคาวาโกะ จ.ทาคายามะยี่ห้อหนึ่ง ที่ได้รังสรรค์รสชาติขนมปัง 4 รสชาติ ได้แก่ รสสตอเบอร์รี่ รสชาเขียว รสเนย รสช็อคโกแลต อันเป็นรสชาติที่จะทำให้นักท่องเที่ยวหวนนึกถึงกลิ่นอายของฤดูกาลทั้ง 4 ฤดูของเมืองชีราคาวาโกะ เอาไว้ได้ในกล่องเดียว ซึ่งนับเป็นการเชื่อมโยงเอกลักษณ์ของฤดูกาลมาไว้รวมกับการพัฒนาออกแบบสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างน่าอัศจรรย์

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการใช้อัตลักษณ์เรื่องฤดูกาลของท้องที่สร้างจุดขายให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน
4 ฤดูเมืองมรดกโลกชีราคาวาโกะ
ที่มา : Klook Team (2021) and Saywech (2019)

การสร้างเครื่องมือต้นแบบกระบวนการเชิงรุกเพื่อค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น

กระบวนการทำงานวิจัยในสาขาวิชาการออกแบบ เป็นการวิจัยในเชิงมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่ต้องการศึกษา ข้อมูลสภาพบริบทสังคม วัฒนธรรมและ พฤติกรรมของมนุษย์ ตลอดจนผลที่เกิดจากพฤติกรรมในมิติต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ อันมีผลต่อความพึงพอใจและการเลือกโดยเฉพาะการออกแบบที่แฝงคุณค่าประโยชน์ ซึ่งวัดไม่ได้ โดยตรงและควบคุมยาก ระเบียบวิธีวิจัยมักเป็นแบบเชิงคุณภาพ วัดโดยใช้เครื่องมือวัดทางอ้อม เช่น ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสอบถาม มาใช้ในการเก็บข้อมูล และแปลงข้อมูลให้เป็นเชิงปริมาณหรือตัวเลข (Anunvrapong, 2017)

จากการทบทวนวรรณกรรมและสรุปเลือกแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก เพราะเป็นแบบสัมภาษณ์ไม่มุ่งเน้นข้อความเฉพาะสิ่งที่มองเห็น หรือจับต้องได้เท่านั้น สอดคล้องกับหลักการการมองวัฒนธรรมเป็น Process และการทำงานเชิงรุกร่วมกับชุมชน ของ อ.กาญจนา แก้วเทพ พอดิบพอดิ โดยศึกษาจากนักวิชาการเพิ่มเติม ซึ่งเครื่องมือที่เลือกใช้ต้องเป็นเครื่องมือที่มีความยืดหยุ่น มี Keyword ในประเด็นที่เราอยากสัมภาษณ์ สอดคล้องกับ Fang Phro and Mor Sri Jai (2019) กล่าวว่า การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างนิยมใช้กับงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งต้องการความยืดหยุ่นของข้อประเด็นคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลในขณะที่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญที่ครอบคลุมประเด็นศึกษาอย่างครบถ้วน

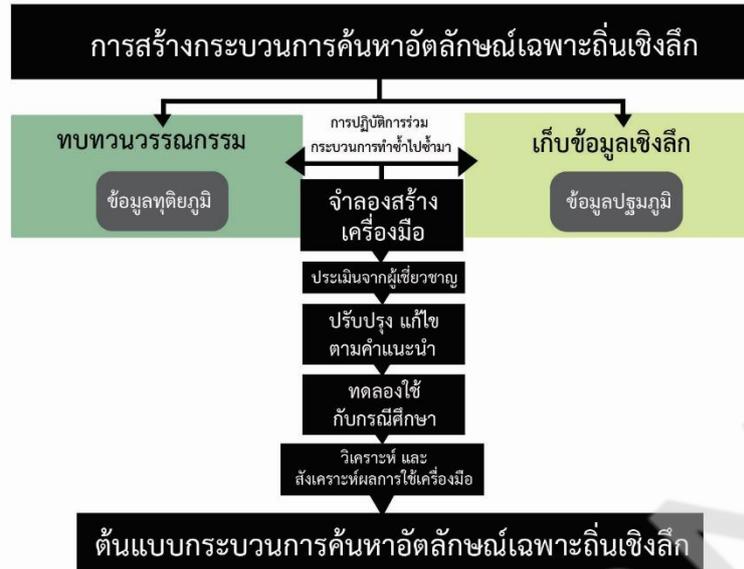
Keyword สำคัญในของแบบสัมภาษณ์จะต้องให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดเชื่อมโยง สาเหตุ ที่มาที่ไป มิติรอบด้านในวิถีชีวิต โดยเฉพาะเรื่องมิติช่วงเวลา การดำรงอยู่ของสิ่งต่างๆ ที่ยังคงอยู่ หรือ เปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา โดยมีปัจจัยทั้งภายใน และภายนอก เป็นตัวขับเคลื่อน การวิเคราะห์ข้อมูลในอดีต (Understand Past) สามารถติดตามสถานการณ์ปัจจุบัน (Monitor Present) ซึ่งมีส่วนช่วยคาดการณ์อนาคต (Forecast Future) เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการค้นหาเสน่ห์ และเป็นฐานข้อมูลนำไปสู่กลยุทธ์การทำงานด้านอื่นได้ (Chamnankit, 2019)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างสามารถเห็นการก่อรูปของอัตลักษณ์ขึ้นต้นเมื่อนำมาสังเคราะห์ร่วมกับตัวแปรเรื่องเดือน และฤดูกาล จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้เขียน จะส่งผลให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ขึ้นต้นอย่างเป็นพลวัต ระหว่างชุมชนและอัตลักษณ์นั้น จนสามารถระบุความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นได้ เนื่องจากการสังเคราะห์แต่ละช่วงกาลปกติ และกาลเฉพาะในระดับปลีกย่อย ละเอียดมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ (Keawtep, 2017) การศึกษาเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังของช่วงเวลา บรรพบุรุษของเราได้กำหนดช่วงเวลาในการทำพิธีกรรมเอาไว้ นั่น ท่านได้กระทำอย่างมีเหตุมีผลอยู่เบื้องหลัง เพียงแต่ว่าเรากันรู้หลังจากจะถอดรหัสเหตุผลเหล่านี้ไม่ออก ตัวอย่างเช่น งานทำบุญทำทานในช่วงวันเพ็ญเดือนสามของชาวไทพวน จังหวัดเพชรบูรณ์นั้นก็มีเหตุผลว่า ช่วงเดือนสามเป็นช่วงเวลาที่เหมาะกับเกี่ยวข้าวเสร็จใหม่ๆ จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะที่จะมีข้าวถวายวัด และทำทานแก่คนยากจนอีกประการหนึ่ง การมีกิจกรรมเผาข้าวหลามถวายพระนั้น ก็เพราะข้าวที่เพิ่งเก็บเกี่ยวใหม่จะใช้ทำเผาข้าวหลามได้รสชาติดี เรื่องของช่วงเวลา กาละ พื้นที่ สถานที่ เทศะนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบที่ใช้ตกแต่งสถานที่ประตูกาศ และอื่นๆ ล้วนแต่เป็นสัญลักษณ์ หรือ สัญลักษณ์ที่มีความหมายบางอย่างแฝงอยู่เบื้องหลังเสมอ ดังที่กล่าวมาแล้ว เช่น กล้าย อ้อย มะพร้าวที่ใช้ตกแต่งนั้นก็หมายถึงปาประตูกาศ 2 ประตูกาศในสนามชิละนั้น ประตูกาศหนึ่ง เป็นทางเข้าของครูอีกประตูกาศเป็นทางเข้าของลูกศิษย์ เป็นต้น

แนวคิดของการสร้างต้นแบบกระบวนการเชิงรุกเพื่อค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก ยังไม่หมดแค่นั้น เมื่อได้อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นแล้ว จำเป็นต้องค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม สร้างข้อมูล หรือ ประกอบเป็นหลักฐาน เพื่อยกระดับเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก ข้อมูลที่วิเคราะห์ สังเคราะห์จากการใช้เครื่องมือเบื้องต้นต้องเป็นข้อเท็จจริง สามารถระบุค่าความเฉพาะได้ในระดับถึงคุณค่าที่ซ่อนอยู่ถึงแม้จะระบุโดยใช้แบบพหุสัมพันธ์ทั้ง 5 ก็ตาม และ/หรือ ต้องนำเข้าสู่กระบวนการใดกระบวนการหนึ่งด้วยการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมช่วยยืนยันความแม่นยำ ความถูกต้อง และ ช่วยระบุค่าความเฉพาะของหลักฐาน เพื่อนำไปใช้จัดลิขสิทธิ์ ถึงจะเป็นสิ่งที่จะสามารถยืนยันทุนทางวัฒนธรรมนั้นว่าเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึกที่ทำได้ ณ ชุมชนแห่งนี้เท่านั้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย เริ่มจากการทบทวนวรรณกรรมควบคู่ไปกับการลงพื้นที่เพื่อค้นหาปัจจัยสำคัญที่จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาโจทย์วิจัยได้ถูกต้อง ตรงจุดที่สุด ซึ่งขั้นการเก็บข้อมูลเป็นปฏิบัติการแบบซ้ำไปซ้ำมาเพื่อเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลา 2-3 ปี และปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนกรณีศึกษาเพื่อพิจารณาสังเคราะห์ประเด็นร่วมกัน ตลอดจนร่วมสังเกตการณ์กระบวนการทำงานของนักวิชาการสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นำผลการสังเคราะห์ทั้งหมดจำลองสร้างเครื่องมือของกระบวนการต้นแบบเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่กำกับตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงจนได้กระบวนการต้นแบบเชิงรุกเพื่อค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยขั้นนี้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มชาวบ้านผู้ผลิต และต่อยอดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมู่ 4 บ้านคลองรี ต.ห้วยกรด อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท ได้จากวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นชุมชนเมืองรองที่มีลักษณะตรงกับประเด็นโจทย์งานวิจัย คือ 1. เป็นชุมชนในจังหวัดเมืองรองที่มีสถิตินักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยว ไม่ติด 3 อันดับแรกของภาค จากข้อมูลผลรวมผู้เยี่ยมเยือน Visitor ประเภทนักท่องเที่ยวและทัศนอาจร ภาคกลางปี 2559-2561 2. เป็นชุมชนในจังหวัดเมืองรองของภาคกลาง ที่มีรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 10 จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป ประจำปีงบประมาณ 2560-2562 จากข้อมูลของศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน สระบุรี 2562 และ 3. เป็นชุมชนในจังหวัดที่มีดัชนีความก้าวหน้าของคนติด 1 ใน 5 จังหวัดที่ต่ำสุดของประเทศ (Human Achievement Index –HAI) ในรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ในประเทศไทย ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ประเภท ดังนี้

1. แบบสำรวจผลิตภัณฑ์ชุมชน ใช้สำรวจผลิตภัณฑ์ชุมชนในการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อค้นหาปัญหาและปัจจัยสำคัญของผลิตภัณฑ์ชุมชนอันนำมาสู่ประเด็นโจทย์วิจัย มีการถ่ายภาพ การจดประเด็นและวิเคราะห์ภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ในหลายพื้นที่ นำสู่การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของผลิตภัณฑ์ (SWOT) และหากกลยุทธ์ (TOWS Matrix) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโจทย์วิจัย

2. แบบสังเกตการณ์การทำงานของนักวิชาการต้นแบบ ใช้สังเกตการณ์การทำงานลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชนของศาสตราจารย์พรณี บัวเล็ก ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และทีมงานมีการบันทึกเสียงสนทนา การจดบันทึก การถ่ายภาพ สรุปผลและวิเคราะห์ผลการสังเกตการณ์การทำงาน และสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือและกระบวนการต้นแบบกระบวนการเชิงรุก

3. แบบสัมภาษณ์ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนและผู้นำ-ปราชญ์ชุมชนกรณีศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อทดลองและจำลองสถานการณ์การใช้เครื่องมือต้นแบบ แบบสัมภาษณ์รุ่นทดลอง แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ด้าน ประวัติศาสตร์ ทูทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และลักษณะเฉพาะชุมชน ซึ่งใช้สำหรับซักถาม ผู้นำ ปราชญ์ชาวบ้าน และตัวแทนผู้ให้ข้อมูลจากชุมชน

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ด้านข้อมูลผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่กระบวนการผลิตจวบจนสิ้นสุดกระบวนการ จุดเด่น ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์ชุมชน ใช้สำหรับ ผู้ผลิตและต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชน

ซึ่งนำผลการเก็บข้อมูลของทั้ง 2 ชุดนี้มาร่วมกันวิเคราะห์คุณลักษณะเฉพาะของชุมชน และประเมินผลการใช้เครื่องมือรุ่นทดลอง วิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการทำงานและผลการใช้เครื่องมือรุ่นทดลอง เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องมือของกระบวนการต้นแบบเชิงรุกต่อไป

ผลการสังเคราะห์เครื่องมือรุ่นทดลอง ผู้เขียนปรับให้เหมาะสมแล้วนำเครื่องมือเข้าสู่กระบวนการพิจารณาจากอาจารย์ผู้ควบคุม และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมระหว่างข้อความที่ต้องสอดคล้องวัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมืองานวิจัย และความตรงเชิงเนื้อหา ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและข้อมูลขนาดใหญ่ 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน 1 ท่าน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น จำนวน 1 ท่าน ประเมินคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) มากกว่า 0.7 ขึ้นไป และตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่มีค่าเท่ากับ .86 ผู้เขียนแก้ไข ปรับปรุงเครื่องมือ และส่งผ่านกระบวนการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นที่เรียบร้อย ซึ่งนอกจากเครื่องมือต้นแบบกระบวนการเชิงรุกอัตตะพลวัตแล้ว ยังมีเอกสารประกอบด้วย เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมและ เอกสารขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้เขียนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มจาก

1. ลงสำรวจผลิตภัณฑ์ชุมชนชยันนาทและพื้นที่ใกล้เคียงในช่วงปี 2560 และผลิตภัณฑ์ชุมชนที่นำมาจำหน่าย ณ กรุงเทพฯที่จัดโดยภาครัฐและเอกชนตั้งแต่ช่วงปี 2560-2561

2. ลงพื้นที่สังเกตการทำงานของนักวิชาการจากหน่วยงานต้นสังกัด ณ บ้านท่าระบาด บ้านเขื่อน บ้านหัวตะพาน จ.ชยันนาท ช่วงปี 2561และทีมงานศาสตราจารย์พรณี บัวเล็ก ณ บ้านคลองรี ในปี 2562

3. จำลองสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างรุ่นทดลอง จำลองสถานการณ์จัดเวทีประชาคม ณ พื้นที่กรณศึกษา บ้านคลองรี หมู่ 4 ต.หัวยกรด อ.สรรคบุรี จ.ชยันนาท ในเดือนสิงหาคม 2562 ผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ผู้ผลิตและต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และชาวบ้านจำนวนหนึ่ง วิเคราะห์ผลการใช้เครื่องมือรุ่นทดลอง และสังเคราะห์สร้างเครื่องมือของต้นแบบกระบวนการเชิงรุก นำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมและผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จึงสรุปออกมาเป็นเครื่องมือ 2 ชิ้นของต้นแบบกระบวนการเชิงรุกอัตตะพลวัต

ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ และวันที่ 11 มีนาคม 2563 ผู้วิจัยนำเครื่องมือของต้นแบบกระบวนการเชิงรุกอัตตะพลวัตไปทดลองใช้กับพื้นที่กรณศึกษา โดยใช้เครื่องมือขั้นที่ 1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ขั้นต้นของชุมชน และใช้เครื่องมือขั้นที่ 2 แบบสังเคราะห์ร่วมกับตัวแปร 12 เดือน 3 ฤดูกาล เพื่อค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นชุมชนตามแนวทางการทำงานอย่างมีส่วนร่วม วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการใช้เครื่องมือ และนำ 1 ใน 3 อัตลักษณ์ขั้นต้นเข้าสู่กระบวนการยกระดับเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก ด้วยการทดลองและทดสอบด้วยเครื่องมือวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2563 สรุปและนำผลไปใช้เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง เมื่อได้คำตอบจากชุมชนผู้วิจัยจะใช้วิธีการจัดกลุ่มข้อมูลที่มีความคล้ายคลึง หรือ สอดคล้องเอาไว้ด้วยกัน ยกตัวอย่าง เมื่อถามถึงที่มาของชื่อชุมชน คำตอบอาจจะมาจากหลากหลายเรื่องราว เช่น เรื่องสถานที่ โบราณสถาน เหตุการณ์อดีตที่สำคัญ เป็นต้น หากปรากฏข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำมาจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน (เรื่องประวัติศาสตร์) หรือคำตอบอาจจะกล่าวถึง วรรณกรรม นิทาน มุขปาฐะ ก็จะถูกนำไปจัดในหมวดหมู่เรื่องเล่าขาน ตำนาน ซึ่งนอกจากจะทราบที่มาของชื่อชุมชนยังปรากฏข้อมูลสำคัญที่นำไปสู่การขยายความ และสัมภาษณ์ลงลึกไปเรื่อยๆ ได้อีกหลายชั้นจนกว่าจะแน่ใจ และยืนยันในชุดคำตอบ และกรอบคำสัมภาษณ์ทั้ง 5 ของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง จะมีหมวดหมู่หลักๆ อยู่อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้บรรจุข้อมูลที่ถอดจากบทสัมภาษณ์ แล้วจัดให้เป็นกลุ่มก่อนง่ายต่อการนำมาวิเคราะห์ แล้วเรียบเรียงเป็นภาษาวิชาการให้เข้าใจและชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเพื่อได้องค์ความรู้นำมาสร้างต้นแบบกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยสรุปว่า งานวิจัยชิ้นนี้ได้องค์ความรู้ใหม่ ซึ่งก็คือ ต้นแบบกระบวนการเชิงรุกเพื่อค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก โดยใช้ชื่อว่า ต้นแบบกระบวนการเชิงรุกอัตตะพลวัต Dynamic Unique Model หรือ DU Model สอดคล้องกับผลของการ SWOT และ TOWN ดังนี้ ด้านกลยุทธ์เชิงรุกของผลิตภัณฑ์ชุมชนเมืองรอง คือ จำเป็นต้องค้นหาความแตกต่างและเสน่ห์เฉพาะถิ่นมาเพิ่มมูลค่าให้สินค้าและบริการ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายของผู้มาเยือน ด้านกลยุทธ์เชิงป้องกันของผลิตภัณฑ์ชุมชนเมืองรอง ต้องนำเสนอเสน่ห์เฉพาะถิ่นอันมีรากฐานจากทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้โดยการธำรงไว้ซึ่งแก่นแท้และปรับให้เป็นไปตามพลวัต สร้างต้นแบบการพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยชีวิตวิถีเสน่ห์เฉพาะถิ่นเมืองรองที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และจากการมีส่วนร่วมด้านกลยุทธ์เชิงแก้ไขของผลิตภัณฑ์ชุมชนเมืองรอง คือ การสำรวจพฤติกรรมของผู้มาเยือน ณ ช่วงเวลา ฤดูกาลของประเพณี เพื่อก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หลากหลายประเภท และรูปแบบ ตลอดจนการนำเสนอเสน่ห์เฉพาะถิ่นอันเป็นอัตลักษณ์นั้น มาปรับใช้ให้เป็นภาพลักษณ์ที่แตกต่างกันไป ด้านกลยุทธ์เชิงรับของผลิตภัณฑ์ชุมชนเมืองรอง คือ มีกระบวนการค้นหาเสน่ห์เฉพาะถิ่นใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเตรียมพร้อมสนองนโยบายของรัฐและเป็นฐานต้นทุนสำคัญอันแข็งแกร่งของผลิตภัณฑ์ชุมชนเมืองรองของไทย

ซึ่งผู้เขียนได้สังเคราะห์ และประมวลผลเพื่อใช้กับกรณีศึกษา และชุมชนที่อยู่ในขอบเขตเงื่อนไขใกล้เคียง ดังนี้

1. เป็นพื้นที่ชนบทในเมืองหลัก หรือ เมืองรอง ที่มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตที่น่าศึกษา แต่ขาดการสนับสนุนหรือไม่ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการใดๆ ของภาครัฐและเอกชน

2. เป็นชุมชนที่มีปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ ทั้งที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม หรือกลุ่มอพยพ

3. มีกลุ่มผู้ผลิตและ ต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชน

4. มีผู้นำชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีความสุข และรักถิ่นฐานบ้านเกิด

5. เป็นชุมชนที่ต้องการค้นหาเสน่ห์จากวิถีชีวิต หรือ ยกระดับอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อนำมาต่อยอดในทางสร้างสรรค์ ต้นแบบกระบวนการเชิงรุกอัตตะพลวัต มีเครื่องมือสำคัญอยู่ 2 เครื่องมือ ดังนี้

5.1 เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือใช้เก็บข้อมูลชุมชนเชิงรุก แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยกรอบคำสัมภาษณ์ 6 คำสำคัญ คือ ที่มาของชื่อชุมชน พื้นที่ทางกายภาพ พืชพรรณอาหาร การทำมาหากิน เชื้อสายชาติพันธุ์ และความภาคภูมิใจในถิ่นฐาน เพื่อให้ได้ข้อมูลชุมชนใน มิติช่วงเวลา มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติสิ่งแวดล้อม และ มิติทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นฐานข้อมูลภาพรวมของชุมชน วัตถุประสงค์ของการคัดเลือกคำสำคัญ เพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้

5.1.1 ที่มาของชื่อชุมชน เพื่อทราบเรื่องราวประวัติศาสตร์เชื่อมโยงไปถึงบุคคล เหตุการณ์สำคัญ และ เรื่องภูมิศาสตร์อันเป็นพื้นที่ตั้งอาจมีลักษณะโดดเด่น แปลกตามกายภาพ ภูมิประเทศ หรือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญมาก่อน

5.1.2 พื้นที่ทางกายภาพ เพื่อทราบอดีต-ปัจจุบันของแนวทางการจัดการบริหาร เตรียมพร้อมและรับมือกับสภาพพื้นที่และสิ่งสรรค์สร้างภายในในตลอดช่วงระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลง

5.1.3 พืชพรรณอาหาร เพื่อรู้ลักษณะเฉพาะของระบบและแนวทางการจัดการเรื่องแหล่งอาหาร ดิน น้ำ อากาศ ทรัพยากรทั้งเก่าและเกิดใหม่ตามธรรมชาติ หรือตามโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม

5.1.4 การทำมาหากิน เพื่อเรียนรู้ลักษณะเฉพาะสภาพภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับความเป็นอยู่ในอดีต ที่สร้างอาชีพ รายได้ เป็นที่มาและการเปลี่ยนแปลงของการทำมาหากินตามวิถีใหม่ยุคปัจจุบัน สามารถกำหนดแนวโน้มอนาคต

5.1.5 เชื้อสายชาติพันธุ์ เพื่อเรียนรู้รากเหง้า การผสมผสานเชื้อสาย อัตลักษณ์เฉพาะที่ติดตัว ภาษา วัฒนธรรมหลัก และการเป็นพหุวัฒนธรรม

5.1.6 ความภาคภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิด เพื่อทราบวิธีการหล่อหลอมทางสังคม ครอบครัวยุคที่ส่งผลต่อจิตวิญญาณจนเกิดเป็นความจงรักภักดีที่ฝังลึกในจิตใจและแสดงออกผ่านตัวตนบุคคล ชุมชน เป็นอัตลักษณ์ภาพรวมในทิศทางเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้เครื่องมือสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะของอัตลักษณ์เพื่อสอดคล้องกับนิยามทั้ง 7 สาขาของทุนทางวัฒนธรรมตามนิยามของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ซึ่งจะปรากฏการก่อรูปของทุนทางวัฒนธรรมขั้นต้น ยกตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลจากรอบสัมภาษณ์ด้านพื้นที่ทางกายภาพ ผลวิเคราะห์จะสอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรม ในเรื่องความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล อันได้แก่ รูปแบบ วิธีการ องค์ความรู้เฉพาะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะของชุมชนกับการรับมือการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ ที่อาจได้รับผลกระทบตามกาลเวลา หรือจากภูมิอากาศ เป็นต้น และ องค์ความรู้ของชุมชนนั้น ยังสามารถแสดงถึงทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นแนวทางปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาลได้ด้วย เนื่องจาก ชุมชนเรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทางกายภาพ จึงเห็นสมควรให้มีการอนุรักษ์/ทำนุบำรุง/แปรรูป/ปรับปรุง/ปรับประยุกต์อัตลักษณ์ขั้นต้นของตนเพื่อให้ทรัพยากรนั้นคงอยู่

5.2 เครื่องมือแบบสังเคราะห์ร่วมกับตัวแปร 12 เดือน 3 ฤดูกาล เป็นเครื่องมือที่ร่วมสังเกตพฤติกรรมรูปแบบวิถีชีวิตของชุมชนที่กระทำต่ออัตลักษณ์ขั้นต้นว่า มีการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้น คงอยู่ อย่างไรในรอบ 1 ปี ซึ่งอัตลักษณ์ขั้นต้นมักจะแฝงในวิถีชุมชนที่สอดคล้องกับปฏิทินธรรมชาติ หรือ ฤดูกาลเป็นสำคัญ และอัตลักษณ์นี้หากวนเวียนในรอบปฏิทินหยั่งรากลึกซึ้งอยู่ในทั้งกาลปกติ และโดยเฉพาะในกาลเฉพาะก็นับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชุมชนอย่างขาดไม่ได้ วิธีการใช้เครื่องมือมีดังนี้

5.2.1 จำแนกรายละเอียดของอัตลักษณ์ขั้นต้น ให้สอดคล้องกับ 12 เดือน 3 ฤดูกาล ในทุกๆ กิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ให้ระบุประเพณี-วัฒนธรรมที่ชุมชนปฏิบัติตามกาลปกติ และ พิธีกรรมในกาลเฉพาะที่ชุมชนคัดเลือกปฏิบัติลงปฏิทิน 12 เดือน 3 ฤดูกาลจนครบถ้วน แล้ววิเคราะห์ให้เห็นว่าอัตลักษณ์ขั้นต้นเป็นอยู่อย่างไรกับวิถีชีวิตชุมชน ชุมชนมีการเตรียมพร้อม มีแบบแผน เกิดเป็นวิถีภูมิปัญญาอย่างไรบ้าง นำผลไปสังเคราะห์จะแลเห็นสภาวะการมีอัตลักษณ์และวิถีชุมชนสอดคล้องกันเป็นพลวัตอย่างธรรมชาติ ตลอดจนเห็นปัจจัยเชื่อมโยง เหตุและผล ให้อัตลักษณ์ขั้นต้นอยู่แวดล้อมกับวิถีชุมชนโดยมีตัวแปรครอบคลุมอยู่

5.2.2 ระบุความเฉพาะที่สนับสนุนอัตลักษณ์ขั้นต้นให้ชัดเจน ลึกซึ้งขึ้น ในบางเดือน บางวัน บางเวลา บางเหตุการณ์ อัตลักษณ์อาจอยู่ในรูปสมบูรณ หรือ แปรเปลี่ยน ซึ่งเกิดขึ้นตามวัฏจักร หรือ อัตลักษณ์ถูกนำมาใช้ตามกาลปกติ หรือ กาลเฉพาะ ไม่ว่าจะอย่างไรต้องระบุสภาพ สาเหตุ สิ่งสนับสนุนของอัตลักษณ์นั้น โดยจำกัดหาความเป็นเฉพาะระดับปลีกย่อยให้จงได้ เช่น ความสมบูรณ์ที่สุดจะปรากฏเกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาใด สิ่งนั้นเกิดขึ้นเฉพาะกาลใด เกิดขึ้น ณ สถานที่ใด อาหารเฉพาะคืออะไร บุคคลพิเศษที่ต้องร่วมคือใคร บทเพลงเฉพาะ การแต่งกายเฉพาะ ภาษาที่ต้องใช้เฉพาะ เป็นต้น การระบุความเฉพาะที่สนับสนุนแวดล้อมอัตลักษณ์ขั้นต้นจะส่งผลต่อการการวิเคราะห์ ให้ปรากฏคุณค่า ความสำคัญ สิ่งที่ซ่อนอยู่ภายใน และ ที่ส่งผลต่อการคัดเลือกรูปแบบ วิธีการ สะท้อนการแสดงออกของชุมชนให้เป็นอย่างนั้น สามารถสังเคราะห์ปรากฏอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นของชุมชนได้

กระบวนการสุดท้ายของเครื่องมือ คือ การนำอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเข้าสู่กระบวนการยืนยัน การันตี และตรวจสอบหลักฐาน ด้วยวิธีการ เช่น การจัดทำเอกสาร หลักฐานประกอบ การถ่ายภาพเพื่อจดลิขสิทธิ์ หรือขึ้นทะเบียนภาพถ่าย การระบุความเฉพาะกับสิ่งที่ยังไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นต้น แม้กระทั่งการนำอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเข้าสู่กระบวนการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยยืนยันความแม่นยำ ความถูกต้อง เช่น การตรวจหาอายุของวัตถุด้วยคาร์บอน 14 การตรวจสอบฟอสซิล การตรวจสอบหาค่าความเฉพาะของโครงสร้างเส้นใย หรือ สีของวัตถุ เป็นต้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการต่อยอดสร้างผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนนั้นอย่างแท้จริง ดังภาพที่ 3 กรอบแนวคิดต้นแบบกระบวนการเชิงรุกอัตตะพลวัต Dynamic Unique Model (DU Model)

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดต้นแบบกระบวนการเชิงรุกอัตตะพลวัต Dynamic Unique Model (DU Model) ผลการใช้เครื่องมืออัตตะพลวัตกับพื้นที่กรณีศึกษาบ้านคลองรี ต.หัวจรด อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท

ข้อมูลวิเคราะห์จากเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง มีดังนี้

1. ที่มาของชื่อ บ้านคลองรี มีที่มาจากลักษณะทางกายภาพพื้นที่เป็นคลองแอ่งกระทะ มีทางน้ำไหลผ่ากลาง ฤดูน้ำหลากในช่วงเดือน เม.ย. น้ำไหลเร็ว ชาวบ้านจึงขนานนามกริยาการไหลของทางน้ำว่า ไหลเร็วรี และเมื่อมีน้ำมาก จึงส่งผลให้เกิดปลาจำนวนมาก วัยเร็วรีลงคลอง (คำว่า รี มาจาก เร็วรี) จึงกลายเป็นที่มาของชื่อ บ้านคลองรี

2. และด้วยความมีน้ำมาก ส่งผลให้พื้นที่มีทรัพยากรแหล่งอาหารอุดมสมบูรณ์ แหล่งน้ำที่เพียงพอต่อภาคการเกษตร บ้านคลองรีสามารถปลูกข้าว 2 ครั้งต่อปี คือ นาปรังช่วงเดือนมิถุนายน-กันยายน และนาปี ช่วงเดือนกันยายน-ธันวาคม มีพันธุ์ข้าวพื้นเมือง ได้แก่ พันธุ์ข้าวเหลืองอ่อน พันธุ์เหลืองกระบัง พันธุ์ตาแห้ง ชาวบ้านนำข้าวมาบริโภคนึ่งเป็นได้ทั้งของคาว ของหวาน และเครื่องดื่ม อีกทั้งนำมาจำหน่ายแก่โรงสีและผู้บริโภคทั่วไป ซึ่งพื้นที่ชัยนาทมีการปลูกข้าวมากเป็นอันดับ 2 จากสถิติจำนวนข้าวรวมของภาคกลางปีเพาะปลูก 2562-2563 จากการบันทึกของสำนักงานสถิติแห่งชาติ นอกจากข้าว บ้านคลองรียังมีจำนวนปลาตามธรรมชาติมากมาย ชาวบ้านจึงมีกรรมวิธีแปรรูป และถนอมอาหารเอาไว้ทานได้นาน คือ การทำปลาร้า

3. ปลาร้า ของบ้านคลองรีมีความพิเศษ คือ นิยมใส่อาหารคาวแทบจะทุกเมนู แม้กระทั่งไข่เจียว และคนที่นี่ชื่นชอบ ซื่นซม ปลาร้าของตนเองมาก จนเอ่ยปากว่า “หากยังไม่ได้ซิมปลาร้าบ้านคลองรี อย่าบอกว่าปลาร้าที่อื่นอร่อย” ปลาร้าที่นิยมนำมาทำปลาร้า คือ ปลาน้ำจืดขนาดเล็ก ไม่นิยมปลาขนาดกลางหรือขนาดใหญ่มาทำ โดยกรรมวิธีที่ต่างจากภาคอีสาน คือ ใช้ข้าวสารข้าวเจ้า หรือ ข้าวสารข้าวสวย หมักเพื่อรสกลมกล่อม ออกรสเค็มนำ หากต้องการให้ปลาร้าเข้าที่เร็วก็จะใส่ข้าวสุก หรือการหมักด้วยหัวตาล ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีมากในท้องถิ่น

4. ตาลบ้านคลองรี ขึ้นชื่อเรื่องการนำมาใช้ประโยชน์ได้แทบทุกส่วน ตั้งแต่ยอดไล่จนถึงราก สมัยก่อนมีอาชีพขึ้นตาล ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำให้เกิดรายได้รองจากการขายข้าว ผู้ที่ทำอาชีพนี้ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญเป็นอย่างมาก และด้วยประโยชน์ ประกอบกับจำนวนตาลในพื้นที่มีมาก ตาลบ้านคลองรีจึงนิยมนำมาใช้ประกอบอาหาร คาวหวาน ทำ

เครื่องใช้ไม้สอยสารพัด อาหารที่มีส่วนประกอบจากตาลสามารถนำมารับประทาน เป็นของขाय ของฝาก และส่วนหนึ่งประกอบในพิธีสำคัญของบ้านคลองรีนับตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

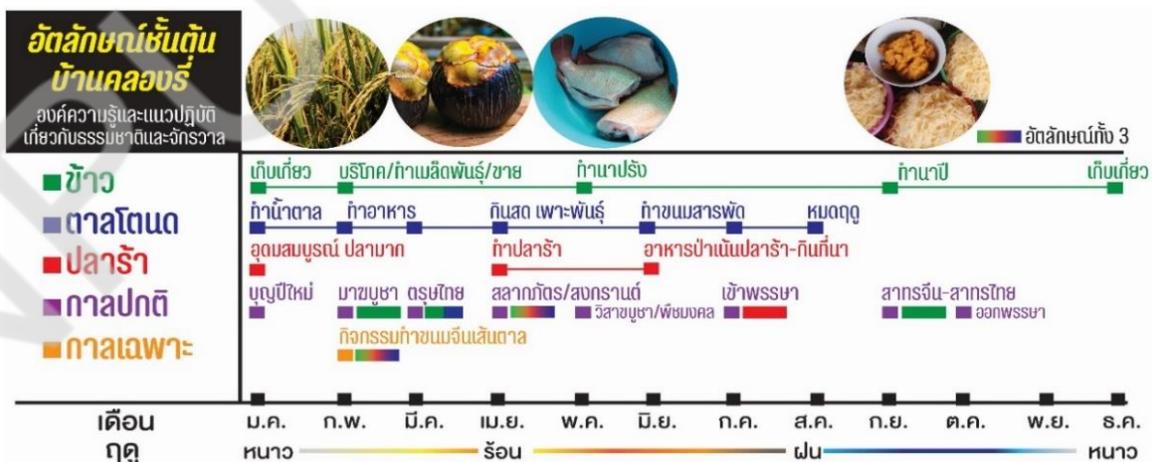
เมื่อนำข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ปรากฏการก่อรูปอัตลักษณ์ขั้นต้นของบ้านคลองรี ตามนิยามกรมส่งเสริมวัฒนธรรม คือ องค์ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางด้านอาหารคงไว้ ในรูปแบบดั้งเดิมและปรับประยุกต์ให้เข้ากับบริบทชุมชนและกาลเฉพาะของวัตถุดิบที่สำคัญของท้องถิ่น ได้แก่ ข้าว ตาล และปลาร้า

จากการนำอัตลักษณ์ขั้นต้นของบ้านคลองรีมาใช้กับเครื่องมือสังเคราะห์กับตัวแปร 12 เดือน 3 ฤดูกาล ได้เห็นพฤติกรรมตามวิถีชุมชนที่กระทำต่อข้าว ตาล ปลาร้า ในกาลเฉพาะ คือ วันพระแรกของเดือนกุมภาพันธ์ที่ชุมชนตกลงคัดเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมพอดีกับกาลเฉพาะของอัตลักษณ์ทั้ง 3 สิ่ง จึงรวมตัวจัด “กิจกรรมทำขนมเงินเส้นตาล” อาหารทางวัฒนธรรม อันมีกรรมวิธีและกระบวนการเฉพาะที่ไม่ปรากฏว่าเกิดขึ้นเหมือนที่ใด โดยการนำเนื้อตาลมาเป็นส่วนผสมกับแป้งข้าวเจ้าเพื่อทำเส้นขนมจีน การเลือกทำเมนูนี้ เพราะได้ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น และมีนัยยะแฝงว่า ลักษณะความยาวของเส้นขนมจีนมีความเหนียวแน่น ไม่ขาดสาย เปรียบเสมือนคนในชุมชนบ้านคลองรีที่มีความสมัครสมานสามัคคี จับมือกันเหนียวแน่นนั่นเอง เส้นขนมจีนบ้านคลองรีเมื่อนำไปถวายพระจะมีความแตกต่างจากชุมชนอื่น เพราะมีสีเหลืองนวล เป็นสีธรรมชาติจากตาล ชุมชนจึงมีความเห็นชอบตรงกันว่า สีเหลืองของตาล เหมาะจะเป็นสีตัวแทนของชุมชน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การจำลองใช้เครื่องมือสังเคราะห์กับตัวแปร 12 เดือน 3 ฤดูกาลร่วมกับชุมชน

ในขั้นตอนการทำขนมเงินเส้นตาล ลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่งที่ปรากฏ คือ มีการวางตำแหน่งหน้าที่ชัดเจนไม่ว่าวัยรุ่น ผู้ใหญ่ หญิง ชาย เริ่มแรกปราชญ์จะเป็นผู้แวงข้อโคมะขามในน้ำต้มเส้น ตามด้วยผู้นำชุมชนจะเป็นผู้แรกที่บีบเส้นขนมจีนก่อนเสมอ เสมือนการให้เกียรติ และแสดงฐานะทางสังคม จากนั้นผู้ชายจะผลิตเปลี่ยนหมุ่นเวียนมาบีบเส้นและตักเส้นขึ้นจากน้ำต้ม ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายนวดแป้งและจับเส้น ในระหว่างนั้นหนุ่มสาวและคนอื่นๆ ช่วยกันทำน้ำยา และของว่างประจำถิ่นเก็บไว้กินและนำไปวัด เช่น ขนมแป้งข้าวปิ้ง (แป้งขนมจีนที่เหลือจากการนวด ปั้นเป็นทรงกลมนำมาอังไฟอ่อน ของว่างระหว่างวัน) ดังภาพที่ 5 และดังภาพที่ 6

ภาพที่ 5 อัตลักษณ์ขั้นต้นบ้านคลองรีกับพฤติกรรมชุมชนตามรอบปฏิทินทั้งกาลปกติและกาลเฉพาะ

ภาพที่ 6 กิจกรรมทำขนมเงินเส้นตาลบ้านคลองรี

การยกระดับอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นสู่อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก ผู้เขียนเลือก 1 ในอัตลักษณ์ขั้นต้นบ้านคลองรีเข้าสู่กระบวนการย้อมผ้า (ใช้เนื้อตาล) และทดสอบการขึ้นรูปแผ่นเยื่อตาล (ใช้เยื่อหมวกตาล เปลือกตาล และเนื้อตาล) แล้วจึงนำผ้าและแผ่นเยื่อตาลมาวัดค่าสีด้วยเครื่องมือ The Chroma meter ระบบสี L*a*b* นำไปเทียบค่าสี RGB กับ Color Converter และ Nix Color Sensor ได้โครงสร้างสีใหม่จำนวน 8 สี เป็นสีเฉพาะของผลตาลจากบ้านคลองรี และใช้ทฤษฎีชุดวงจรัสสีเพื่อค้นหาเพิ่มเติม ได้สีใหม่จำนวนทั้งสิ้น 32 สี ซึ่งสีเหล่านี้นำมาใช้ในกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านคลองรี โดยผู้วิจัยวางชุดโครงสร้างสีออกเป็น 3 ชุดเพื่อให้สอดคล้องกับ 3 ฤดูกาลของไทย อันได้แก่ ชุดสีฤดูร้อน 13 สี ชุดสีฤดูฝน 8 สี และชุดสีฤดูหนาว 17 สี ดังภาพที่ 7-8 และดังภาพที่ 9

ภาพที่ 7 การทดลองย้อมผ้า ขึ้นแผ่นเยื่อตาลและทดสอบวัดค่าสีด้วยเครื่องมือ The Chroma Meter ระบบสี L*a*b* color space

KLONGRI Main Color Theme

1 Complementary 2 Triadic 3 Rectangular Tetradic

ภาพที่ 8 โครงสร้างสีใหม่จากอัตลักษณ์ขั้นต้น “ผลตาล” เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์

ภาพที่ 9 ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านคลองรีสนับสนุนกิจกรรมทำขนมเงินเส้นตาลจากอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก ชุดสี่ฤดูร้อน

กระบวนการศึกษานี้มีแนวคิดสอดคล้องกับ Keawtep (2017) ประเด็นเรื่องการศึกษาวัฒนธรรมชุมชน ต้องลึกซึ้งมากกว่าผิวเผิน เราจะไม่เห็นเพียงแต่งงานพิธีกรรม ประเพณี เครื่องใช้ไม้สอย บทเพลง การแต่งกาย ฯลฯ หรือ องค์ประกอบที่อยู่ภายนอกอันจับต้องได้เท่านั้น แต่ยังรวมไปจนถึงภาคเนื้อหา นิยามความหมาย ความสำคัญ หัวใจหลัก สิ่งที่อยู่ภายในของการเกิดวัฒนธรรม ที่มาที่ไป เหตุและผล ของการคัดสรรองค์ประกอบที่นำมาสะท้อนถ่ายทอดอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาวัฒนธรรมชุมชนยิ่งถึงรากเหง้าลงลึก จากการทำทวนวรรณกรรมเบื้องต้น และจากการศึกษาการทำงานของนักวิชาการสายมนุษยศาสตร์เมื่อลงพื้นที่นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในชุมชน คัดกรอง วิเคราะห์ และสังเคราะห์จนนำไปสู่การจำลองสร้างเครื่องมือต้นแบบ ซึ่งอาจจะเป็นข้อค้นพบอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึกได้ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ก่อนได้เครื่องมือทั้ง 2 ชิ้น ผู้วิจัยได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่า 0.7 ขึ้นไป และตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ .86 ซึ่งเป็นที่พอใจของผู้วิจัยและอาจารย์ผู้ควบคุม จนกระทั่งทดลองนำต้นแบบกระบวนการเชิงรุกอัตตะพลวัตไปใช้กับกรณีศึกษาบ้านคลองรี ปรากฏว่าชุมชนได้อัตลักษณ์ขั้นต้น และอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น (โดยสามารถระบุค่าความเฉพาะของอัตลักษณ์ได้) และได้ยกระดับอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเป็นเชิงลึกใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะถูกสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับ 3 ฤดูกาลของไทย และกิจกรรมทำขนมเงินเส้นตาล

การนำตัวแปรเรื่องเดือน และฤดูกาลมาเป็นปัจจัยสังเคราะห์พฤติกรรมชุมชนกับอัตลักษณ์ แลเห็นวิถีชีวิตชุมชนกับอัตลักษณ์นั้นอย่างใกล้ชิด หนึ่งข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์กับ 2 ตัวแปรนี้ สามารถนำมาวิเคราะห์สร้างระบบให้ชุมชนมีแนวทางดำเนินกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดปฏิทินชุมชน ของ (Chuengsatiansup, 2016) การทำงานร่วมกับชุมชนที่ถูกช่วง ถูกจังหวะชีวิตของ (Chamnankit, 2019) และการพิจารณากิจกรรม ประเพณี พิธีกรรม ช่วงเวลา กาละ ช่วงเวลาปกติ เวลาพิเศษ (Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre, 2019) ซึ่งตามปฏิทินปกติ และ กาลเฉพาะของอัตลักษณ์นั้น ส่งผลให้การผลิตสินค้าชุมชนจากอัตลักษณ์โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ต้องมีข้อคำนึงถึงกาลเฉพาะของวัตถุดิบด้วยว่า ควรรอคอยช่วงเวลาที่เหมาะสม ช่วงเวลาเจริญเติบโตสมบูรณ์ ช่วงเตรียมตัว และการผลิตอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับฤดูกาลของนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ซึ่งอาจจะสัมพันธ์กับฤดูกาลทางธรรมชาติด้วยการวางแผนสร้างผลิตภัณฑ์ไว้เตรียมขายให้นักท่องเที่ยวได้ทุกช่วงฤดูกาล และให้สอดคล้องกับช่วงกาลเฉพาะของวัตถุดิบนั้น ก็เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่การสร้างระบบการผลิตของชุมชน เป็นการวางแผนใช้วัตถุดิบให้เกิดความคุ้มค่า ช่วยเกษตรกรจัดการกับวัตถุดิบที่ล้นตลาด และ ช่วยวางแผนการเตรียมแปรรูปวัตถุดิบเพื่อใช้ทั้งในและนอกฤดูกาลให้มีมูลค่าเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ซึ่งนอกจากการสร้างระบบการผลิต ยังส่งผลต่อการวางแผนการจัดจำหน่ายให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละฤดูว่าจะสร้างผลิตภัณฑ์อะไรบ้าง สร้างภาพลักษณ์อย่างไรที่ดูแล้วมีความน่าสนใจ แตกต่างกันไปในแต่ละฤดู ซึ่งจะช่วย

เพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค ช่วยเพิ่มรายได้ และลดภาพซ้ำซ้อนของผลิตภัณฑ์ชุมชน หากประสบผลสำเร็จก็จะเป็นก้าวสำคัญของการพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดภาระการพึ่งพิงหรือ ฝากรอคอยการช่วยเหลือจากรัฐบาลเท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย จากผู้เขียนเริ่มต้นค้นหาโจทย์วิจัย ศึกษาสภาพปัญหาชุมชน ศึกษาทิศทางนโยบายระดับประเทศ จนได้หัวข้อ นำเข้าสู่กระบวนการวิจัย ทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์ สังเคราะห์จนได้ต้นแบบกระบวนการเชิงรุก อัตตะพลวัต Dynamic Unique Model : DU Model ซึ่งประกอบด้วย เครื่องมือขั้นที่ 1 การถอดรหัสดีเอ็นเอชุมชนทั้ง 5 มิติสำคัญเพื่อให้ได้อัตลักษณ์ขั้นต้น (แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกิ่งโครงสร้าง) และ เครื่องมือขั้นที่ 2 ยืนยันการคงอยู่ การเปลี่ยนแปลง ฝ้าดูพฤติกรรมที่ชุมชนทำต่ออัตลักษณ์ขั้นต้น (แบบสังเคราะห์ร่วมกับตัวแปร 12 เดือน 3 ฤดูกาล) สังเคราะห์ระบุค่าความเฉพาะ จนกระทั่งได้อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นของกรณีศึกษา และกระบวนการสุดท้ายของงานวิจัย คือ การนำไปยกระดับเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อขึ้นทะเบียนตามแนวทางที่ถูกต้อง

ผลการใช้เครื่องมือกับพื้นที่บ้านคลองรี ชุมชนเมืองรองในจังหวัดชัยนาท สามารถค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนขั้นต้นจาก เครื่องมือขั้นที่ 1 คือ ข้าว ตาล และปลาร้า ทูทางวัฒนธรรมเรื่องความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล เพราะชุมชนมีวิถีการ และ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งสามารถโยงองค์ความรู้เฉพาะนี้รับมือการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบตามกาลเวลา และมีทิศทางสังคมที่เปลี่ยนไป ผลการสังเคราะห์จากเครื่องมือขั้นที่ 2 ปรากฏอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น คือ กิจกรรมทำขนมเงินเส้นตาล ซึ่งเป็นผลจากการฝ้าดูการเคลื่อนไหวอัตลักษณ์ขั้นต้นกับวิถีชุมชนในรอบปี เป็นแนวทางปฏิบัติทางสังคม ประเพณี เกิดจากชุมชนเรียนรู้ปรับตัวตามบริบทใหม่ เห็นสมควรให้มีการแปรรูป ปรับประยุกต์เพื่อให้อัตลักษณ์และ วัตถุประสงค์สำคัญยังคงอยู่ ซึ่งมีการกระทำรูปแบบเฉพาะเป็นของชุมชนแห่งนี้เท่านั้น และจากการนำอัตลักษณ์ขั้นต้นไปยกระดับ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้โครงสร้างสีจากผลตาลและการต่อยอดจำนวนทั้งสิ้น 32 สี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศิลปะและการออกแบบ หรือ การต่อยอดเชิงพาณิชย์ ในเนื้อหาฉบับสมบูรณ์ของงานวิจัย ได้ทดลองกำหนดชุดสีหลัก Klong Ri Main Color Theme และ Klong Ri All Seasons 2021-2025 เพื่อนำมาใช้ออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนให้บ้านคลองรีครบทั้ง 3 ฤดูกาล และในเทศกาลเฉพาะอย่างกิจกรรมทำขนมเงินเส้นตาลที่จะเปิดตัววางจำหน่ายในกิจกรรมปีถัดๆ ไป

การนำกระบวนการต้นแบบอัตตะพลวัตไปใช้ในพื้นที่ชุมชนเมืองรอง หรือพื้นที่ที่มีลักษณะตามขอบเขตของงานวิจัย ได้กล่าวไว้ หรือ พื้นที่ใดที่มีอัตลักษณ์ไม่ชัดเจน ต้องการค้นหาอัตลักษณ์เพิ่มเติม ต้องกระทำอย่างมีขั้นตอน เริ่มจากการใช้ เครื่องมือทั้ง 2 ขึ้นตามลำดับ จวบจนได้อัตลักษณ์ขั้นต้น อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น และสุดท้ายการยกระดับเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึก ตามหลักการการใช้เครื่องมือที่กล่าวไปข้างต้น หรือ ชุมชนใดต้องการแค่ค้นหาอัตลักษณ์ขั้นต้น หรือ ต้องการยกระดับอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นของตนเป็นเชิงลึก ก็สามารถเลือกเอาเครื่องมือขั้นที่ 1 ไปใช้ หรือกระบวนการยกระดับ 1 ใน 4 รูปแบบไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทชุมชน และความต้องการได้

ประโยชน์ที่รับการวิจัย

ได้ต้นแบบกระบวนการเชิงรุกเพื่อค้นหาและยกระดับใช้อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึกเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การนำเครื่องมือวิจัยต้นแบบกระบวนการ DU Model ไปใช้ ผู้ใช้ควรมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และรับข้อมูลที่ดียึดหลักการสิทธิเจ้าของวัฒนธรรม ไม่เป็นผู้ขงขึงขึ้นนำทางความคิดและไม่มุ่งเป้าไปที่ผลลัพธ์ที่อยากให้เป็น ควรหาวิธีการถอดรหัสจากข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์จนตกผลึก และค้นหาวิธีการยกระดับใช้อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเชิงลึกให้ได้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การเก็บข้อมูลพื้นที่ในศาสตร์สาขาวิชาทางการศิลปะและการออกแบบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานร่วมกับชุมชน ฉะนั้นการศึกษามิติหลากหลายที่แวดล้อมชุมชนนอกเหนือจาก 5 มิติ อาจพิจารณาศึกษาข้อมูล มิติพหุวัฒนธรรม (ความหลากหลายของวัฒนธรรมในถิ่นที่อยู่) มิติบรรษัทภิบาล (การบริหารความเสี่ยงบนความยั่งยืน การจัดการห่วงโซ่อุปทาน) จะเป็นการเปิดโลกทัศน์การทำงานร่วมกับพื้นที่ ทำให้รู้เขาเข้าใจเจ้าบ้านได้ลึกซึ้ง ครอบคลุมกระบวนความโดยไม่ใช้ความรู้สึก หรือ การรีบตัดสินใจจากคนภายนอกมาขึ้นน่าจะเกณฑ์
2. การวิจัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถต่อยอดนำต้นแบบอัตตะพวัตไปใช้ในการค้นหาอัตลักษณ์ในระดับขั้นต้น จวนจยระดับอัตลักษณ์นั้น เป็นระดับเฉพาะถิ่นเชิงลึกเพื่อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์อัตลักษณ์ของตนได้อย่างภาคภูมิใจ และการันตีการนำอัตลักษณ์ไปใช้ในฐานะการเป็นเจ้าของบนฐานข้อมูลที่เก็บรวบรวมอย่างละเอียด ชัดเจน

ข้อกำจัดการวิจัย

ด้วยกระบวนการทำงานที่ต้องลงพื้นที่เป็นหลัก ในช่วงสถานการณ์ที่ไม่อาจเอื้ออำนวย (ช่วงโรคระบาด) ซึ่งเป็นข้อจำกัดในงานวิจัยพอสมควร ส่งผลต่อการรวมตัวประชาคมเป็นไปได้ยาก การนำเครื่องมือไปใช้ในรูปแบบออนไลน์ก็ค่อนข้างมีวิธีการจำกัด อาจส่งผลต่อการเก็บข้อมูลและใช้ประเมินผลได้

References

- Aekwuttiwongsa, S. (2020). *Kān khit choēng ‘anākhōt phūā kān ‘ōk bāep [Future thinking for design]*. Bangkok : Mean service supply limited Partnership.
- Anunvrapong, A. (2017). *Lakkān wīchāi phūā phatthānā phalittaphan phūmpanyā [Research Principles for The Development of Thai Wisdom Products]*. Bangkok : Chulalongkorn University Printing house.
- Chamnankit, K. (2019). *Kānprayukchai Big Datanai kānboṛihān chatkān thānkhōmūn thāng dān kānngōēn kān banchī khōng sahaḳōṅ phūā yok radap sūn wikhro phāwa setthakit læ kānngōēn sahaḳōṅ khōng krom truāt banchī sahaḳōṅ [Big Data Applications in the management of financial databases Cooperative Accounting To upgrade the Cooperative Economic and Financial Analysis Center of the Cooperative Auditing Department]*. Research report. Bangkok : Cooperative Auditing Department.
- Chuengsatiansup, K. (2016). *Withī chumchon khruāngmū chet chin thī thāmhāi ngān chumchon ngāi dai phon læ sanuk [Community way of life, 7 tools that make community work easy and fun]*. Nontaburi : Suksala.
- Community Development Department. (2017). *Khūmū boṛihān khroṅkān chumchon thōṅthīēo OTOP nawat withī. [OTOP Nawatwithi Tourism Community Project Management (2018-2019)]*. Retrieved November 2019, from www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER051/GENERAL/DATA00/00/00000042. Pdf.
- Community Development Department. (2019). *Khroṅkān chumchon thōṅthīēo OTOP nawat withī ‘æṅg lek chek ‘in [OTOP Nawatwithi Communities Check-in (2018-2019)]*. Retrieved March 2019, From www.plan.cdd.go.th
- Fang Phro, O and Mor Sri Jai, R. (2019). *Theknik kānkep rūāprūām khōmūn : kān samphāt [Data Collection Techniques: Interview]*. Retrieved November 2021, from www.northnfe.blogspot.com/2019/08/ED256212.html
- Keawtep, K. (2017). *Khruāngmū thān ngān Watthanatham chumchon læsū phithīkam sukṣā [Community Cultural work tools and media ritual studies]*. Bangkok : Bangkok Printing Limited Partnership.

- Klook Team. (2021). *Shirakawa-Go Travel Guide – How to Go, Best Time To Visit, Must-Eat & More*. Retrieved November 2021, from www.klook.com/blog/shirakawago-travel-guide.
- Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre. (2019). *Niyām praphēṭ praphēnī [definition of Tradition]*. Retrieved November 2021, from www.sac.or.th/databases/rituals/definition.php.
- Saywech, S. (2019). *Tonbæp chæṅg ruk phuā yok radap kānsāṅ ‘attalak chaphoṭ thin su kān ‘oṅbæp phalittaphan chumchon chāṅwat Chai Nat [The Model of Identity Creation for Community Product Designs of Chai Nat (Unpublished doctoral dissertation)]*. Burapha University, Chonburi, Thailand.

NPU JOURNAL